

Pagaidu versija

TIESAS SPRIEDUMS (pirm? pal?ta)

2017. gada 23. novembr? (*)

L?gums sniegt prejudici?lu nol?mumu – Konkurence – Pakalpojumu sniegšanas br?v?ba – Advok?tu profesion?l?i? organiz?cijas noteikti minim?lie honor?ru apm?ri – Aizliegums tiesai uzdot atl?dzin?t summu, kas ir maz?ka par šiem minim?lajiem apm?riem – Valsts tiesiskais regul?jums, atbilstoši kuram pievienot?s v?rt?bas nodoklis (PVN) ietilpst br?v?s profesijas p?rst?vja sniegt? pakalpojuma cen?

Apvienot?s lietas C?427/16 un C?428/16

par l?gumiem sniegt prejudici?lu nol?mumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Sofiyski rayonen sad* (Sofijas rajona tiesa, Bulg?rija) iesniedza ar l?mumiem, kas pie?emti 2016. gada 26. apr?l? un kas Ties? re?istr?ti 2016. gada 1. august?, tiesved?b?s

“CHEZ Elektro Bulgaria” AD

pret

Yordan Kotsev (C?427/16),

un

“FrontEx International” EAD

pret

Emil Yanakiev (C?428/16).

TIESA (pirm? pal?ta)

š?d? sast?v?: pal?tas priek?ss?d?t?ja R. Silva de Lapuerta [*R. Silva de Lapuerta*], tiesneši K. G. Fernlunds [*C. G. Fernlund*], Ž. K. Bonišo [*J.?C. Bonichot*], S. Rodins [*S. Rodin*] (referents) un E. Regans [*E. Regan*],

?ener?ladvok?ts N. V?ls [*N. Wahl*],

sekret?rs M. Aleksejevs [*M. Aleksejev*], administrators,

?emot v?r? rakstveida procesu un 2017. gada 1. j?nija tiesas s?di,

?emot v?r? apsv?rumus, ko sniedza:

- “CHEZ Elektro Bulgaria” AD v?rd? – K. Kral un K. Stoyanova, p?rst?vji,
- “FrontEx International” EAD v?rd? – A. Grilihes, p?rst?vis,
- Kipras vald?bas v?rd? – D. Kalli, p?rst?ve,

- Eiropas Komisijas v?rd? – *L. Malferrari* un *I. Zaloguin*, k? ar? *P. Mihaylova*, p?rst?vji, ?emot v?r? p?c ?ener?ladvok?ta uzklaus?šanas pie?emto l?mumu izskat?t lietu bez ?ener?ladvok?ta secin?jumiem, pasludina šo spriedumu.

Spriedums

1 L?gumi sniegt prejudici?lu nol?mumu ir par LESD 56. panta 1. punkta un 101. panta 1. punkta, k? ar? Padomes 1977. gada 22. marta Direkt?vas 77/249/EEK par pas?kumiem, kas pal?dz advok?tiem sekm?gi ?stenot br?v?bu sniegt pakalpojumus (OV 1977, L 78, 17. lpp.), un Padomes 2006. gada 28. novembra Direkt?vas 2006/112/EK par kop?jo pievienot?s v?rt?bas nodok?a sist?mu (OV 2006, L 347, 1. lpp.) interpret?ciju.

2 Šie l?gumi tika iesniegti saist?b? ar tiesved?b?m starp “CHEZ Elektro Bulgaria” AD un *Yordan Kotsev* (C?427/16), un “FrontEx International” EAD un *Emil Yanakiev* (C?428/16) par pieteikumiem izdot maks?juma r?kojumus saist?b? tostarp ar advok?ta honor?ra un juriskonsulta atl?dz?bas samaksu.

Atbilstoš?s ties?bu normas

Savien?bas ties?bas

3 Direkt?vas 2006/112 78. panta pirm?s da?as a) punkt? ir paredz?ts:

“Summ?, kurai uzliek nodokli, ietver š?das sast?vda?as:

a) nodok?i, nodevas un citi maks?jumi, iz?emot pašu [pievienot?s v?rt?bas nodokli (PVN)];
[...].”

4 Direkt?vas 77/249 1. panta 1. punkta pirmaj? da?? ir noteikts:

“Š? direkt?va taj? noteiktaj?s robež?s un saska?? ar taj? paredz?tajiem nosac?jumiem tiek piem?rota attiec?b? uz advok?tu darb?bu pakalpojumu sniegšan?.”

Bulg?rijas ties?bas

5 *Grazhdanski protsesualen kodeks* (Civilprocesa kodekss, turpm?k tekst? – “GPK”) 78. pant? ir noteikts š?di:

“1. Pras?t?ja samaks?t?s nodevas, tiesved?bas izdevumus un advok?ta honor?rus, ja pras?t?jam t?ds bijis, atbild?t?js sedz proporcion?li pras?juma apmierin?šanai.

[..]

5. Ja viena lietas dal?bnieka samaks?tais advok?ta honor?rs, ?emot v?r? lietas patieso juridisko un faktisko sarež??t?bu, ir p?r?k augsts, tiesa p?c otra lietas dal?bnieka l?guma dr?kst attiec?gi uzdot šos izdevumus atl?dzin?t maz?k? apm?r?, tom?r ne maz?k? par atbilstoši [*Zakon za advokaturata* (Advokat?ras likums)] 36. pantam noteikto minim?lo apm?ru.

[..]

8. Ar? juridisk?s personas un individu?lie komersanti var l?gt tiesu uzdot atmaks?t tiem advok?ta atl?dz?bu, ja tos p?rst?v?jis juriskonsults.”

6 Advokat?ras likuma 36. panta 1. un 2. punkt? ir noteikts:

“1. Advok?tam vai advok?tam no Eiropas Savien?bas dal?bvalsts ir ties?bas uz atl?dz?bu par savu darbu.

2. Atl?dz?bas apm?ru nosaka l?gum? starp advok?tu vai advok?tu no Eiropas Savien?bas dal?bvalsts un klientu. Šim apm?ram j?b?t taisn?gam un pamatojam, un tas nedr?kst b?t zem?ks, nek? par attiec?g? veida darbu ir paredz?ts *Vissz advokatski savet* [(Advokat?ras augst?k? padome, Bulg?rija)] noteikumos.”

7 Š? likuma 118. panta 3. punkt? ir paredz?ts:

“Par Advokat?ras augst?k?s padomes locek?iem dr?kst iev?l?t advok?tu kol??jas biedrus, kuriem ir vismaz piecpadsmit gadu pieredze advok?ta profesij?.”

8 Min?t? likuma 121. panta 1. punkt? ir noteikts:

“Advokat?ras augst?k? padome pie?em likum? un Advok?tu ?tikas kodeks? paredz?tos noteikumus.”

9 Š? paša likuma 132. pant? ir paredz?ts:

“Disciplin?rs p?rk?pums ir apzin?ta t?du pien?kumu neizpilde, kas paredz?ti šaj? likum? un Advok?tu ?tikas kodeks?, Advokat?ras augst?k?s padomes noteikumos un l?mumos un advok?tu padomju un kopsapul?u l?mumos, k? ar?:

[..]

5) vienošan?s ar klientu par maz?ku atl?dz?bu, nek? par attiec?g? veida darbu ir paredz?ts Advokat?ras augst?k?s padomes noteikumos, iz?emot gad?jumus, kad š?da iesp?ja ir paredz?ta šaj? likum? un noteikumos.”

10 *Naredba no 1 za minimalnite razmeri na advokatskite vaznagrazhdenia* (Noteikumi Nr. 1 par advok?tu minim?laijim honor?riem, turpm?k tekstu – “Noteikumi Nr. 1”) 1. pant? ir paredz?ts:

“Atl?dz?bas par advok?ta sniegtu juridisko pal?dz?bu apm?ru nosaka, br?vi vienojoties, pamatojoties uz rakstveida l?gumu ar klientu, tom?r tas nedr?kst b?t zem?ks par minim?lo apm?ru, k?ds par attiec?g? veida pal?dz?bu paredz?ts šajos noteikumos.”

11 No Noteikumu Nr. 1 7. panta 5. punkta, lasot to kop? ar t? 2. punkta 1. apakšpunktu, izriet, ka šis minim?lais honor?ra apm?rs t?d?s liet?s k? pamatljet?s apl?kot?s ir 300 Bulg?rijas levu (BGN) (aptuveni EUR 154).

12 Min?to noteikumu papildnoteikumu 2.a pant? ir noteikts:

[*Zakon za danak varhu dobavenata stoynost* (Likums par pievienot?s v?rt?bas nodokli)] izpratn? nere?istr?tu advok?tu honor?ra apm?r? neietilpst pievienot?s v?rt?bas nodoklis, bet t? izpratn? re?istr?tiem advok?tiem maks?jamais pievienot?s v?rt?bas nodoklis tiek apr??in?ts no honor?ra, kas noteikts saska?? ar šiem noteikumiem un ir uzskat?ms par advok?ta honor?ra, ko maks? klients, neat?emamu da?u.”

Pamatlietas un prejudici?lie jaut?jumi

Lieta C?427/16

13 *CHEZ Elektro Bulgaria* ir v?rsusies iesniedz?jties? ar pieteikumu izdot maks?juma r?kojumu, ar ko *Y. Kotsev* tiktu uzdots tai samaks?t tostarp BGN 60 k? advok?ta honor?ru.

14 T? k? min?t? summa ir zem?ka par Noteikumos Nr. 1 paredz?to minim?lo apm?ru, iesniedz?jtiesa atg?dina, ka vienošan?s par atl?dz?bu, kas ir zem?ka par min?tajos noteikumos paredz?to, atbilstoši Advokat?ras likumam ir disciplin?rs p?rk?pums. Lai ar? gad?jumos, kad advok?tu honor?ri ir p?rm?r?gi sal?dzin?jum? ar lietas patieso juridisko un faktisko sarež??t?bu, Bulg?rijas tiesas attiec?b? uz šo izdevumu da?u var uzdot atl?dzin?t maz?ku summu, tom?r š? summa nedr?kst b?t maz?ka par minim?lo apm?ru.

15 Iesniedz?jtiesa nor?da, ka lieta C?427/16 atš?iras no lietas, kur? 2006. gada 5. decembr? tika pasludin?ts spriedums *Cipolla* u.c. (C?94/04 un C?202/04, EU:C:2006:758), k? ar? 2002. gada 19. febru?ra spriedum? apl?kot?s lietas *Arduino* (C?35/99, EU:C:2002:97). Proti, atbilstoši Bulg?rijas tiesiskajam regul?jumam Advokat?ras augst?k? padome, kuras locek?i ir advok?ti, kurus iev?l?juši to kol??i, dr?kst noteikt minim?los honor?ru apm?rus un valsts iest?d?m p?r to nav nek?das kontroles.

16 Iesniedz?jtiesa šaj? zi?? preciz?, ka Advokat?ras augst?k? padome r?kojas k? uz??mumu apvien?ba.

17 Visbeidzot iesniedz?jtiesa piebilst, ka saska?? ar Noteikumu Nr. 1 papildnoteikumu 2.a pantu to advok?tu honor?r?, kas nav re?istr?ti Likuma par pievienot?s v?rt?bas nodokli izpratn?, netiek ietverts PVN. Attiec?b? uz re?istr?taijiem advok?tiem maks?jamo PVN apr??ina no honor?ra un tas ir uzskat?ms par klienta maks?jam? honor?ra neat?emamu da?u, un t?d?j?di šis honor?rs palielin?s par PVN likmi 20 % apm?r?. Š?s PVN ietveršanas rezult?t? honor?riem atkal ir j?piem?ro nodok?a likme, jo ir main?jusies nodok?a b?ze. Iesniedz?jtiesa uzskata, ka Noteikumu Nr. 1 papildnoteikumu 2.a pant? ir sajaukti j?dzieni pakalpojuma “cena” un “nodoklis” Direkt?vas 2006/112 1. panta izpratn?. T? uzskata, ka šiem abiem j?dzieniem ir daž?di pamati un ar? atš?ir?gi adres?ti.

Lieta C?428/16

18 Ar pieteikumu izdot maks?juma r?kojumu *FrontEx International* ir l?gusi iesniedz?jtiesai uzdot *E. Yanakiev* tai samaks?t tostarp BGN 200 k? atl?dz?bu par t?s algot? juriskonsulta pakalpojumiem.

19 Piepras?t? summa ir maz?ka par Noteikumos Nr. 1 paredz?to minim?lo BGN 300 apm?ru.

20 Iesniedz?jtiesa uzskata, ka juriskonsultu darba dev?ji ?steno t?du pašu darb?bu k? advok?ti. T?d?? ir radies jaut?jums par š?s GPK normas, ar ko juriskonsultiem tiek pieš?irtas ties?bas sa?emt advok?ta atl?dz?bu, atbilst?bu Direkt?vai 77/249, k? ar? LESD 101. panta 1. punktam.

21 Šajos apst?k?os *Sofiyski rayonen sad* (Sofijas rajona tiesa, Bulg?rija) nol?ma aptur?t tiesved?bu un uzdot Tiesai š?dus prejudici?lus jaut?jumus, kas ir identiski ab?s liet?s:

“1) Vai atbilstoši LESD 101. panta 1. punktam (aizliegums nepie?aut, ierobežot vai izkrop?ot konkurenci) nav pie?aujams [Advokat?ras likuma] 36. panta 2. punkts, saska?? ar kuru br?vo profesiju uz??mumu apvien?bai (Advokat?ras augst?k? padome), pamatojoties uz valsts

dele??t?m pilnvar?m, ir r?c?bas br?v?ba iepriekš noteikt šo uz??mumu sniegto pakalpojumu cenu minim?lo apm?ru (advok?tu honor?rus)?

- 2) Ja atbilde uz pirmo jaut?jumu ir apstiprinoša, vai [GPK] 78. panta 5. punkts *in fine* (da??, kur? š? norma nepie?auj advok?ta honor?ra samazin?jumu zem noteikt? minim?l? apm?ra) ir pretrun? LESD 101. panta 1. punktam?
- 3) Ja atbilde uz pirmo jaut?jumu ir apstiprinoša, vai [Advokat?ras likuma] 132. panta 5. punkts (attiec?b? uz š? likuma 136. panta 1. punkta piem?rošanu) ir pretrun? LESD 101. panta 1. punktam?
- 4) Vai LESD 56. panta 1. punktam (aizliegums ierobežot pakalpojumu sniegšanas br?v?bu) ir pretrun? [Advokat?ras likuma] 36. panta 2. punkts?
- 5) Vai [GPK] 78. panta 8. punkts ir pretrun? LESD 101. panta 1. punktam?
- 6) Vai [GPK] 78. panta 8. punkts ir pretrun? Direkt?vai [77/249] (attiec?b? uz juriskonsultu p?rst?v?tu personu ties?b?m pras?t atl?dzin?t advok?ta atl?dz?bu)?
- 7) Vai [Noteikumu Nr. 1] papildnoteikumu 2.a pants, atbilstoši kuram [PVN] ir at?auts uzskat?t par da?u no br?v?s profesijas p?rst?vja sniegta pakalpojuma cenas (attiec?b? uz [PVN], kas uzskat?ms par maks?jam? advok?ta honor?ra da?u, iek?aušanu), ir pretrun? Direkt?vai [2006/112]?"

22 Ar Tiesas priekšs?d?t?ja 2016. gada 14. septembra r?kojumu lietas C?427/16 un C?428/16 rakstveida un mutv?rdu proces? un gal?g? sprieduma tais?šanai tika apvienotas.

Par prejudici?laijiem jaut?jumiem

Par pie?emam?bu

23 Eiropas Komisija izvirza jaut?jumu par pirm? l?dz sest? prejudici?l? jaut?juma pie?emam?bu.

24 Komisija nor?da, ka tiesas kompetenc? neietilpst izdot maks?juma r?kojumu par summu, kas p?rsniedz faktiski samaks?to summu. T? turkl?t apgalvo, ka apst?klis, ka vienošan?s par zem?ku atl?dz?bu nek? Noteikumos Nr. 1 paredz?t? ir disciplin?rs p?rk?pums, atbilstoši Tiesas judikat?rai nav pamats, lai iesniegtu prejudici?lu interpret?cijas jaut?jumu.

25 Šaj? zi?? ir j?noš?ir pirm? l?dz treš?, piekt? un sest? prejudici?l? jaut?juma pie?emam?ba, no vienas puses, un ceturt? prejudici?l? jaut?juma pie?emam?ba, no otras puses.

26 Pirmk?rt, attiec?b? uz pirmo l?dz trešo, piekto un sesto prejudici?lo jaut?jumu ir j?atg?dina, ka LESD 267. pant? noteikt?s sadarb?bas starp Tiesu un valstu ties?m proced?ras ietvaros tikai valsts tiesa, kura izskata str?du un kurai ir j?uz?emas atbild?ba par pie?emamo tiesas nol?mumu, ir t?, kas, ?emot v?r? lietas ?patn?bas, var noteikt gan to, cik liel? m?r? prejudici?lais nol?mums ir vajadz?gs, lai š? tiesa var?tu tais?t spriedumu, gan to, cik atbilst?gi ir Tiesai uzdotie jaut?jumi. T?d??, ja uzdotie jaut?jumi attiecas uz Savien?bas ties?bu interpret?ciju, Tiesai princip? ir j?lemj (spriedums, 2017. gada 26. j?lijs, Persidera, C?112/16, EU:C:2017:597, 23. punkts un taj? min?t? judikat?ra).

27 L?dz ar to past?v jaut?jumu par Savien?bas ties?bu interpret?ciju, kurus valsts tiesa uzdevusi savas atbild?bas ietvaros noteikt? tiesisk? regul?juma un faktisko apst?k?u ietvaros, kuru precizit?te Tiesai nav j?p?rbauda, atbilst?bas pie??mums. Atteikties lemt par valsts tiesas

I?gumu Tiesa var tikai tad, ja ir ac?mredzams, ka Savien?bas ties?bu interpret?cijai nav nek?da sakara ar pamatlietas apst?k?iem vai t?s priekšmetu, ja probl?mai ir hipot?tisks raksturs vai ar? ja Tiesai nav zin?mi faktiskie un ties?bu apst?k?i, kas vajadz?gi, lai sniegtu lietder?gu atbildi uz tai uzdotajiem jaut?jumiem (spriedums, 2017. gada 26. j?lijs, *Persidera*, C?112/16, EU:C:2017:597, 24. punkts un taj? min?t? judikat?ra).

28 Šaj? gad?jum? no I?gumiem sniegt prejudici?lu nol?mumu izriet, ka advok?tu honor?ri un juriskonsulta atl?dz?ba ir da?a no izmaks?m str?dos, par kuriem iesniedz?jtiesai ir j?pie?em nol?mumi.

29 T?d?j?di nav ac?mredzams, ka I?gtajai Savien?bas ties?bu interpret?cijai neb?tu nek?das saist?bas ar pamatlietu faktiskajiem apst?k?iem un priekšmetu, vai ka probl?mai b?tu vien?gi hipot?tisks raksturs.

30 Turk?t Tiesas kompetenc? nav interpret?t valsts ties?bu normas, jo š?da interpret?cija ir tikai valsts tiesu ekskluz?v? kompetenc? (spriedums, 2017. gada 14. j?nijs, *Online Games u.c.*, C?685/15, EU:C:2017:452, 45. punkts, k? ar? taj? min?t? judikat?ra).

31 L?dz ar to jaut?jums, vai iesniedz?jtiesa var izdot maks?juma r?kojumu par atl?dz?bas summu, kas ir liel?ka par faktiski samaks?to, ir valsts ties?bu jaut?jums, kura izlemšana nav Tiesas kompetenc?, un tas ir j?izv?rt? vien?gi valsts tiesai, kas izskata pamatlietas.

32 No min?t? izriet, ka pirmais I?dz trešais, piektais un sestais prejudici?lais jaut?jums ir pie?emami.

33 Otrk?rt, attiec?b? uz ceturto prejudici?lo jaut?jumu ir j?nor?da, ka iesniedz?jtiesa vaic?, vai LESD 56. panta 1. punktam pretrun? ir t?ds valsts tiesiskais regul?jums k? pamatliet?, atbilstoši kuram advok?ts un vi?a klients nedr?kst vienoties par atl?dz?bu, kas ir zem?ka par minim?lo summu, kura paredz?ta noteikumos, ko pie??musi t?da advok?tu profesion?l? organiz?cija k? Advokat?ras augst?k? padome.

34 Šaj? saist?b?, cikt?i uzdotais jaut?jums attiecas uz pamatliet? apl?kot? tiesisk? regul?juma sader?bu ar LESD norm?m par pakalpojumu sniegšanas br?v?bu, ir j?nor?da, ka min?t?s normas nav piem?rojamas situ?cij?, kad visi apst?k?i skar tikai vienas dal?bvalsts teritoriju (spriedums, 2016. gada 8. decembris, *Eurosaneamientos u.c.*, C?532/15 un C?538/15, EU:C:2016:932, 45. punkts, k? ar? taj? min?t? judikat?ra).

35 Tiesa ir nospriedusi, ka konkr?tajiem aspektiem, kas ?autu konstat?t LESD normu par pakalpojumu sniegšanas br?v?bu saikni ar t?das lietas priekšmetu vai apst?k?iem, kura vis?d? zi?? attiecas tikai uz vienas dal?bvalsts teritoriju, ir j?izriet no iesniedz?jtiesas I?muma (spriedums, 2016. gada 8. decembris, *Eurosaneamientos u.c.*, C?532/15 un C?538/15, EU:C:2016:932, 46. punkts, k? ar? taj? min?t? judikat?ra).

36 T?p?c t?d? situ?cij?, kas vis?d? zi?? attiecas tikai uz vienas dal?bvalsts teritoriju, iesniedz?jtiesai – k? pras?ts Tiesas Reglamenta 94. pant? – ir j?nor?da Tiesai, k?d? zi?? t?s izskat?m? lieta, lai ar? b?dama piln?b? iek?ja rakstura, ir t? saist?ta ar Savien?bas ties?bu norm?m par pamatbr?v?b?m, ka pras?t? prejudici?l? interpret?cija ir k?uvusi vajadz?ga š?s lietas izspriešanai (spriedums, 2016. gada 8. decembris, *Eurosaneamientos u.c.*, C?532/15 un C?538/15, EU:C:2016:932, 47. punkts, k? ar? taj? min?t? judikat?ra).

37 Šaj? gad?jum? no I?gumiem sniegt prejudici?lu nol?mumu neizriet, ka pamatliet?s b?tu t?m rakstur?gi elementi, kas saist?ti ar šo lietu pus?m vai to darb?b?m, kas neaprobežojas tikai ar Bulg?rijas teritoriju. iesniedz?jtiesa turkl?t nenor?da, k?d? zi?? min?t?s lietas, lai ar? b?damas

piln?b? iek?ja rakstura, ir t? saist?tas ar Savien?bas ties?bu norm?m par pamatbr?v?b?m, ka šo lietu izspriešanai ir nepieciešama pras?t? prejudici?l? interpret?cija.

38 Šajos apst?k?os ir j?konstat?, ka l?gumos sniegt prejudici?lu nol?mumu nav sniepta konkr?ta inform?cija, kas ?autu konstat?t LESD 56. panta iesp?jamu piem?rojam?bu pamatlietu apst?k?iem.

39 ?emot v?r? visu iepriekš min?to, ir j?uzskata, ka ceturtais jaut?jums nav pie?emams.

Par pirmo l?dz trešo jaut?jumu

40 Ar pirmo l?dz trešo jaut?jumu iesniedz?jtiesa b?t?b? jaut?, vai LESD 101. panta 1. punkts, lasot kop? ar LES 4. panta 3. punktu, ir interpret?jams t?d?j?di, ka tam ir pretrun? t?ds valsts tiesiskais regul?jums k? pamatliet?, atbilstoši kuram, pirmk?rt, advok?ts ar savu klientu nedr?kst vienoties par samaksu, kas ir zem?ka par minim?lo summu, kura paredz?ta noteikumos, ko pie??musi t?da advok?tu profesion?l? organiz?cija k? Advokat?ras augst?k? padome, jo pret?j? gad?jum? pret min?to advok?tu var tikt ierosin?ta disciplin?rlienda, un, otrk?rt, tesa nedr?kst uzdot atl?dzin?t honor?ra summu, kas ir maz?ka par šo minim?lo summu.

41 No Tiesas past?v?g?s judikat?ras izriet, ka, lai ar? LESD 101. pants attiecas tikai uz uz??mumu r?c?bu un neskar dal?bvalstu normat?vos vai administrat?vos aktus, tom?r šaj? pant?, to apl?kojot kopsakar? ar LES 4. panta 3. punktu, kur? ir noteikts sadarb?bas pien?kums starp Savien?bu un dal?bvalst?m, ir paredz?ts dal?bvalstu pien?kums neveikt vai atceilt t?dus pas?kumus, pat ja tiem ir normat?vs vai regul?jošs raksturs, kuru rezult?t? uz??mumiem pien?rojamie konkurences noteikumi var?tu zaud?t savu lietder?go iedarb?bu (spriedums, 2016. gada 21. septembris, *Etablissements Fr. Colruyt*, C?221/15, EU:C:2016:704, 43. punkts un taj? min?t? judikat?ra).

42 LESD 101. pants, to lasot kop? ar LES 4. panta 3. punktu, ir p?rk?pts, ja dal?bvalsts vai nu nosaka pien?kumu nosl?gt, vai ar? atbalsta t?du aizliegto vienošanos nosl?gšanu, kas ir pret?jas LESD 101. pantam, vai ja t? nostiprina š?du vienošanos ietekmi, vai at?em savam tiesiskajam regul?jumam likuma sp?ku, dele??jot priv?tiem saimniecisk?s darb?bas subjektiem atbild?bu par t?du l?mumu pie?emšanu, kas ietekm? ekonomisk?s intereses (spriedums, 2016. gada 21. septembris, *Etablissements Fr. Colruyt*, C?221/15, EU:C:2016:704, 44. punkts un taj? min?t? judikat?ra).

43 Tas t? nav gad?jum?, kad maksu apm?rus nosaka, iev?rojot likum? noteiktos sabiedrisko interešu krit?rijus, un kad valsts p?rvalde nedele?? savas apstiprin?šanas vai maksu noteikšanas prerogat?vas priv?tiem uz??m?jiem, pat ja uz??m?ju p?rst?vji š?s maksas ierosin?juš?s komitejas sast?v? nav maz?kum? (šaj? noz?m? skat. spriedumu, 2014. gada 4. septembris, API u.c., no C?184/13 l?dz C?187/13, C?194/13, C?195/13 un C?208/13, EU:C:2014:2147, 31. punkts).

44 Pirmk?rt, attiec?b? uz jaut?jumu, vai pamatliet? apl?kotais tiesiskais regul?jums rada pien?kumu nosl?gt vai atbalsta aizliegtas vienošan?s nosl?gšanu starp priv?tiem uz??m?jiem, ir j?nor?da, ka Advokat?ras augst?kaj? padom? ietilpst vien?gi savu kol??u iev?l?ti advok?ti.

45 Tom?r profesion?l?s organiz?cijas noteikt?m maks?m var b?t likuma sp?ks, it ?paši, ja š?das organiz?cijas dal?bnieki ir attiec?go uz??m?ju neatkar?gie eksperti un ja tiem ir ar likumu uzlikts pien?kums noteikt š?s maksas, ?emot v?r? ne tikai nozares uz??mumu un uz??mumu apvien?bu, kas tos iec?lušas, intereses, bet ar? visp?r?j?s intereses un citu nozaru uz??mumu intereses vai attiec?go pakalpojumu izmantot?ju intereses (spriedums, 2014. gada 4. septembris, API u.c., no C?184/13 l?dz C?187/13, C?194/13, C?195/13 un C?208/13, EU:C:2014:2147, 34. punkts, k? ar? taj? min?t? judikat?ra).

46 Lai nodrošin?tu, ka profesion?l?s organiz?cijas biedri patieš?m darbojas, iev?rojot visp?r?j?s intereses, šo interešu krit?riji ir pietiekami prec?zi j?nosaka likum?, k? ar? ir j?past?v valsts faktisk?s kontroles un gal?go l?mumu pie?emšanas pilnvar?m (šaj? noz?m? skat. spriedumu, 2014. gada 4. septembris, API u.c., no C?184/13 l?dz C?187/13, C?194/13, C?195/13 un C?208/13, EU:C:2014:2147, 41. punkts).

47 Šaj? gad?jum? pamatliet? apl?kotaj? tiesiskaj? regul?jum? nav neviena konkr?ta krit?rija, kas nodrošin?tu, ka minim?l?s advok?ta atl?dz?bas summas, kuras noteikusi Advokat?ras augst?k? padome, ir taisn?gas un pamatotas, iev?rojot visp?r?j?s intereses. It ?paši šaj? tiesiskaj? regul?jum? nav neviena nosac?juma, kas atbilstu *Varhoven administrativen sad* (Augst?k? administrat?v? tiesa, Bulg?rija) 2016. gada 27. j?lija spriedum? izvirz?taj?m pras?b?m, kas saist?tas tostarp ar kvalific?tas juridisk?s pal?dz?bas pieejam?bu iedz?vot?jiem un juridisk?m person?m, k? ar? ar nepieciešam?bu nov?rst sniegto pakalpojumu kvalit?tes pasliktin?šan?s riskus.

48 Otrk?rt, attiec?b? uz jaut?jumu, vai Bulg?rijas valsts savu kompetenci advok?tu minim?l?s atl?dz?bas apm?ra noteikšanas jom? ir dele??jusi priv?tiem uz??mumiem, no Tiesas r?c?b? esošajiem lietas materi?liem izriet, ka Advokat?ras augst?k?s padomes noteikumus par šiem minim?lajiem apm?riem kontrol? vien?gi *Varhoven administrativen sad* (Augst?k? administrat?v? tiesa) un š? kontrole aprobežojas vien?gi ar p?rbaudi par to, vai šie noteikumi atbilst Bulg?rijas Konstit?cijai un likumiem.

49 No t? izriet, ka, ?emot v?r?, ka nav normu, lai nodrošin?tu, ka Advokat?ras augst?k? padome r?kojas k? valsts varas atzars, kurš kalpo visp?r?j?m interes?m, valsts faktisk? kontrol? un ar valstij paredz?t?m gal?go l?mumu pie?emšanas pilnvar?m, t?da profesion?l? organiz?cija k? Advokat?ras augst?k? padome ir uzskat?ma par uz??mumu apvien?bu LESD 101. panta izpratn?, kad t? pie?em noteikumus, kuros paredz?ti advok?tu atl?dz?bas minim?lie apm?ri.

50 Turk?t, lai Savien?bas konkurences noteikumus var?tu piem?rot pamatliet? apl?kotajam tiesiskajam regul?jumam, tam ir j?b?t t?dam, kas var?tu ierobežot konkurences darb?bu iekš?j? tirg? (p?c analo?ijas skat. spriedumu, 2014. gada 4. septembris, API u.c., no C?184/13 l?dz C?187/13, C?194/13, C?195/13 un C?208/13, EU:C:2014:2147, 42. punkts).

51 Šaj? zi?? ir j?konstat?, ka t?du advok?tu atl?dz?bas minim?lo apm?ru noteikšana, kuri ar valsts tiesisko regul?jumu ir padar?ti saistoši, k? tas ir pamatliet?, trauc?jot citiem juridisko pakalpojumu sniedz?jiem noteikt par šiem apm?riem zem?kas maksas, ir piel?dzin?ma horizont?lai oblig?to minim?lo maksu noteikšanai (šaj? noz?m? skat. spriedumu, 2014. gada 4. septembris, API u.c., no C?184/13 l?dz C?187/13, C?194/13, C?195/13 un C?208/13, EU:C:2014:2147, 43. punkts).

52 ?emot v?r? iepriekš min?tos apsv?rumus, ir j?konstat?, ka t?ds valsts tiesiskais regul?jums k? pamatliet?, atbilstoši kuram, pirmk?rt, advok?tam ar klientu nav ?auts vienoties par atl?dz?bu, kas ir zem?ka par minim?lo atl?dz?bas apm?ru, kurš paredz?ts noteikumos, ko pie??musi t?da advok?tu profesion?l? organiz?cija k? Advokat?ras augst?k? padome, pret?j? gad?jum? paredzot

disciplin?r?s proced?ras ierosin?šanu pret attiec?go advok?tu, un, otrk?rt, atbilstoši kuram tesa nedr?kst uzdot atl?dzin?t honor?ru, kas ir zem?ks par šo minim?lo apm?ru, var ierobežot konkurenci iekš?j? tirg? LESD 101. panta 1. punkta izpratn?.

53 Tom?r ir j?nor?da, ka ar pamatliet? apl?koto tiesisko regul?jumu ir ticus padar?ts saistošs uz??mumu apvien?bas l?mums, kura m?r?is vai sekas ir konkurences ierobežošana vai pušu r?c?bas br?v?bas ierobežošana, no kur?m viena nav t?da, uz ko noteikti var?tu tikt attiecin?ts LESD 101. panta 1. punkt?, to lasot kopsakar? ar LES 4. panta 3. punktu, ietvertais aizliegums (spriedums, 2014. gada 4. septembris, API u.c., no C?184/13 l?dz C?187/13, C?194/13, C?195/13 un C?208/13, EU:C:2014:2147, 46. punkts).

54 Lai piem?rotu šos noteikumus š?d? situ?cij?, vispirms ir j??em v?r? visp?r?jais konteksts, k?d? attiec?gais uz??mumu apvien?bas l?mums tika pie?emts vai rada sekas, un it ?paši t? m?r?i. Turpin?jum? ir j?izv?rt?, vai konkurenci ierobežojoš?s sekas, kas no t? izriet, ir saist?tas ar šo m?r?u sasniegšanu (spriedumi, 2002. gada 19. febru?ris, Wouters u.c., C?309/99, EU:C:2002:98, 97. punkts; 2013. gada 18. j?lijs, Consiglio Nazionale dei Geologi, C?136/12, EU:C:2013:489, 53. punkts, k? ar? 2014. gada 4. septembris, API u.c., no C?184/13 l?dz C?187/13, C?194/13, C?195/13 un C?208/13, EU:C:2014:2147, 47. punkts).

55 Šaj? kontekst? ir j?p?rbauda, vai š?di ar pamatliet? apl?kotajiem noteikumiem ieviestie ierobežojumi ir tikai tie, kas nepieciešami, lai nodrošin?tu le?it?mu m?r?u sasniegšanu (spriedumi, 2006. gada 18. j?lijs, Meca?Medina un Majcen/Komisija, C?519/04 P, EU:C:2006:492, 47. punkts; 2013. gada 18. j?lijs, Consiglio Nazionale dei Geologi, C?136/12, EU:C:2013:489, 54. punkts, k? ar? 2014. gada 4. septembris, API u.c., no C?184/13 l?dz C?187/13, C?194/13, C?195/13 un C?208/13, EU:C:2014:2147, 48. punkts).

56 Tom?r, ?emot v?r? Tiesas r?c?b? esošos lietas materi?lus, tai nav iesp?jams izv?rt?t, vai t?ds tiesiskais regul?jums k? pamatliet?, atbilstoši kuram advok?tam ar klientu nav ?auts vienoties par atl?dz?bu, kas ir zem?ka par minim?lo atl?dz?bas apm?ru, kurš paredz?ts noteikumos, ko pie??musi t?da advok?tu profesion?l? organiz?cija k? Advokat?ras augst?k? padome, ir uzskat?ms par nepieciešamu le?it?ma m?r?a sasniegšanai.

57 Iesniedz?jtiesai, ?emot v?r? visp?r?jo kontekstu, k?d? tikuši pie?emti Advokat?ras augst?k?s padomes noteikumi vai k?d? ?stenojas to sekas, ir j?izv?rt?, vai, iev?rojot visus t?s r?c?b? esošos atbilstošos elementus, pamatliet? apl?kotos ierobežojumus saturoš?s normas ir uzskat?mas par nepieciešam?m min?t? m?r?a sasniegšanai.

58 ?emot v?r? iepriekš min?to, uz pirmo l?dz trešo jaut?jumu ir j?atbild, ka LESD 101. panta 1. punkts, lasot kop? ar LES 4. panta 3. punktu, ir j?interpret? t?d?j?di, ka t?ds valsts tiesiskais regul?jums k? pamatliet?, atbilstoši kuram, pirmk?rt, advok?tam ar klientu nav ?auts vienoties par atl?dz?bu, kas ir zem?ka par minim?lo atl?dz?bas apm?ru, kurš paredz?ts noteikumos, ko pie??musi t?da advok?tu profesion?l? organiz?cija k? Advokat?ras augst?k? padome, pret?j? gad?jum? paredzot disciplin?r?s proced?ras ierosin?šanu pret attiec?go advok?tu, un, otrk?rt, atbilstoši kuram tesa nedr?kst uzdot atl?dzin?t honor?ru, kas ir maz?ks par šo minim?lo apm?ru, var ierobežot konkurenci iekš?j? tirg? LESD 101. panta 1. punkta izpratn?. Iesniedz?jtiesai ir j?p?rbauda, vai š?ds tiesiskais regul?jums, iev?rojot t? konkr?to piem?rošanas k?rt?bu, patiesi atbilst le?it?majiem m?r?iem un vai š?di paredz?tie ierobežojumi aprobežojas tikai ar to, kas nepieciešams šo le?it?mo m?r?u sasniegšanai.

Par piekto un sesto jaut?jumu

59 Ar piekto un sesto jaut?jumu iesniedz?jtiesa b?t?b? jaut?, vai LESD 101. panta 1. punkts, lasot kop? ar LES 4. panta 3. punktu un Direkt?vu 77/249, ir interpret?jams t?d?j?di, ka tam ir

pretrun? t?ds valsts tiesiskais regul?jums k? pamatliet?, saska?? ar kuru juridiskaj?m person?m un individu?laijem komersantiem atbilstoši valsts tiesas nol?mumam var tikt atl?dzin?ti izdevumi par advok?ta pakalpojumiem, ja tos ir p?rst?v?jis juriskonsults.

60 Šaj? zi?? pietiek konstat?t, ka nav uzskat?ms, ka ar min?to tiesisko regul?jumu tiek izvirz?ts pien?kums vai tiek atbalst?ta ar LESD 101. pantu aizliegtu vienošanos nosl?gšana, vai ka ar to tiktu nostiprin?ta š?du vienošanos ietekme.

61 L?dz ar to LESD 101. panta 1. punktam nav pretrun? t?ds valsts tiesiskais regul?jums k? pamatliet?, saska?? ar kuru juridiskaj?m person?m un individu?laijem komersantiem atbilstoši valsts tiesas nol?mumam var tikt atl?dzin?ti izdevumi par advok?ta pakalpojumiem, ja tos ir p?rst?v?jis juriskonsults.

62 Turkl?t, t? k? Direkt?v? 77/249 nav normu, kas regul?tu ar tiesas nol?mumu uzdotu juridisko pakalpojumu sniedz?ju atl?dz?bas izdevumu atl?dzin?šanu, ir j?uzskata, ka min?tais valsts tiesiskais regul?jums neietilpst ar? Direkt?vas 77/249 piem?rošanas jom?.

63 ?emot v?r? iepriekš izkl?st?tos apsv?rumus, uz piekto un sesto jaut?jumu ir j?atbild, ka LESD 101. panta 1. punkts, lasot kop? ar LES 4. panta 3. punktu un Direkt?vu 77/249, ir interpret?jams t?d?j?di, ka tam nav pretrun? t?ds valsts tiesiskais regul?jums k? pamatliet?, saska?? ar kuru juridiskaj?m person?m un individu?laijem komersantiem atbilstoši valsts tiesas nol?mumam var tikt atl?dzin?ti izdevumi par advok?ta pakalpojumiem, ja tos ir p?rst?v?jis juriskonsults.

Par sept?to jaut?jumu

64 Ar sept?to jaut?jumu iesniedz?jtiesa vaic?, vai Direkt?va 2006/112 ir interpret?jama t?d?j?di, ka tai ir pretrun? t?ds valsts tiesiskais regul?jums k? pamatliet?, atbilstoši kuram PVN ir re?istr?tu advok?tu honor?ra neat?emama da?a, k? rezult?t? šiem honor?riem PVN tiek piem?rots dubult?.

65 Saska?? ar Direkt?vas 2006/112 78. panta pirm?s da?as a) punktu nodok?a b?z? tostarp ietver nodok?us, nodevas un citus maks?jumus, iz?emot pašu PVN.

66 Šaj? zi?? ir j?atg?dina, ka saska?? ar Tiesas judikat?ru kop?jo PVN sist?mu raksturojošais nodok?u neutralit?tes princips nepie?auj, ka nodok?a maks?t?ja profesion?lo darb?bu aplikšana ar nodokli rada dubultu aplikšanu ar nodokli (šaj? noz?m? skat. spriedumus, 2009. gada 23. apr?lis, Puffer, C?460/07, EU:C:2009:254, 46. punkts, un 2012. gada 22. marts, Klub, C?153/11, EU:C:2012:163, 42. punkts).

67 Šaj? gad?jum?, t? k? iesniedz?jtiesa l?gum? sniegt prejudici?lu nol?mumu liet? C?427/16 ir konstat?jusi, ka atbilstoši pamatliet? apl?kojamajam tiesiskajam regul?jumam advok?tu honor?riem PVN tiek uzlikts dubult?, š?ds tiesiskais regul?jums neatbilst nedz Direkt?vas 2006/112 78. panta pirm?s da?as a) punktam, nedz kop?jo PVN sist?mu raksturojošajam nodok?u neutralit?tes principam.

68 Š?dos apst?k?os uz sept?to jaut?jumu ir j?atbild, ka PVN direkt?vas 78. panta pirm?s da?as a) punkts ir j?interpret? t?d?j?di, ka tam ir pretrun? t?ds valsts tiesiskais regul?jums k? pamatliet?, saska?? ar kuru PVN ir re?istr?tu advok?tu honor?ra neat?emama da?a, ja t? rezult?t? šiem honor?riem PVN tiek piem?rots dubult?.

Par ties?šan?s izdevumiem

69 Attiec?b? uz pamatlietas pus?m š? tiesved?ba ir stadija proces?, kuru izskata

iesniedz?jtiesa, un t? lemj par ties?šan?s izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsv?rumus Tiesai, un kas nav min?to pušu izdevumi, nav atl?dzin?mi.

Ar š?du pamatojumu Tiesa (pirm? pal?ta) nospriež:

- 1) **LESD 101. panta 1. punkts, lasot kop? ar LES 4. panta 3. punktu, ir j?interpret? t?d?j?di, ka t?ds valsts tiesiskais regul?jums k? pamatliet?, atbilstoši kuram, pirmk?rt, advok?tam ar klientu nav ?auts vienoties par atl?dz?bu, kas ir zem?ka par minim?lo atl?dz?bas apm?ru, kurš paredz?ts noteikumos, ko pie??musi t?da advok?tu profesion?l? organiz?cija k? Viss advokatski savet (Advokat?ras augst?k? padome, Bulg?rija), pret?j? gad?jum? paredzot disciplin?r?s proced?ras ierosin?šanu pret attiec?go advok?tu, un, otrk?rt, atbilstoši kuram tiesa nedr?kst uzdot atl?dzin?t honor?ru, kas ir maz?ks par šo minim?lo apm?ru, var ierobežot konkurenci iekš?j? tirg? LESD 101. panta 1. punkta izpratn?. Iesniedz?jtiesai ir j?p?rbauda, vai š?ds tiesiskais regul?jums, iev?rojot t? konkr?to piem?rošanas k?rt?bu, patiesi atbilst le?it?majiem m?r?iem un vai š?di paredz?tie ierobežojumi aprobežojas tikai ar to, kas nepieciešams šo le?it?mo m?r?u sasniegšanai;**
- 2) **LESD 101. panta 1. punkts, lasot kop? ar LES 4. panta 3. punktu un Padomes 1977. gada 22. marta Direkt?vu 77/249/EEK par pas?kumiem, kas pal?dz advok?tiem sekm?gi ?stenot br?v?bu sniegt pakalpojumus, ir interpret?jams t?d?j?di, ka tam nav pretrun? t?ds valsts tiesiskais regul?jums, k?ds tiek apl?kots pamatliet?, saska?? ar kuru juridiskaj?m person?m un individu?lajiem komersantiem atbilstoši valsts tiesas nol?mumam var tikt atl?dzin?ti izdevumi par advok?ta pakalpojumiem, ja tos ir p?rst?v?jis juriskonsults;**
- 3) **Padomes 2006. gada 28. novembra Direkt?vas 2006/112/EK par kop?jo pievienot?s v?rt?bas nodok?a sist?mu 78. panta pirm?s da?as a) punkts ir j?interpret? t?d?j?di, ka tam ir pretrun? t?ds valsts tiesiskais regul?jums k? pamatliet?, saska?? ar kuru pievienot?s v?rt?bas nodoklis ir re?istr?tu advok?tu honor?ra neat?emama da?a, ja t? rezult?t? šiem honor?riem pievienot?s v?rt?bas nodoklis tiek piem?rots dubult?.**

[Paraksti]

* Tiesved?bas valoda – bulg?ru.